

Esc de două ori in septimana: Jol-a si Domineca; era candu va pretinde importantia materiloru, va esi de trei seu de patru ori in septimana.

Pretulu de pnenumeratiune
pentru Austria:

pe ann intregu . . . . . 8 fl. v. a.
„ diuete de ann . . . . . 4 „ „ „
„ patraru . . . . . 2 „ „ „
pentru Roman'a si strainetate:
„ ann intregu . . . . . 12 fl.
„ diuete de ann . . . . . 6 „ „ „

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti corespondinti ai nostri, si de adreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1. unde sunt a se adresa si corespondintii ce privescu Redactiunea, administratiunea seu expeditiunea; cete vor fi refrancate, nu se vor primi; era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuale si alte comunicatiuni de intereseu privatu — se raspunde cate 7 or. de linia; repetirile se facu cu pretiu scadutu. Pretulu timbrului cate 30 or. pent. una data se antecipa.

Invitare de pnenumeratiune

pentru

ALBINA.

Apropiandu-se patrarul din urma alu acestui an, deschidemu pnenumeratiune noua la „Albina.“ Pretiurile de abonamentu remanu totu cele de pana acuma, cari se vedu in fruntea foii. Totodata rogamu pe on. dd. abonenti, intru interesulu lor si alu nostru, a grabi cu pnenumeratiunile si a ni insemna cu acuratetia locutiuni'a si post'a ultima.

Insemnamu din capulu locului, ca dloru abonenti, cari la inceputulu anulii cerusera creditu si pana la inceputulu patrarului ce vine nu ni vor fi tramisu nemicu din restantia, li vom sistá tramite-rea foii.

In fine rogamu pe dnii protopopi cei in restantia cu tasele pentru concursele tramise de ei, se binevoiesca a ni incassa si i-naintá sumele restante.

Redactiunea.

Pesta, 26 sept/8. oct. 1870.

Sperantie de paci disparu totu in aceea mesura, precumu se urca rezultatele resbelice ale prussiloru. Regele Wilhelm tiene a-si afá deplin'a satisfacere numai prin luarea Parisului. Cernificarea Parisului va deveni peste cateva zile forte strensa; deci catu timpn va poté se resiste elu? Numai un generalu ca Bonaparte ar mai poté astadi mantui Francia, dar cu anevoie Cremieux ministrulu de resbelu. In adeveru facultatea de resistintia militara a Franciei a scapatatu forte! —

Respingerea definitiva a tramiterii de ablegati in senatulu imperiale, ce decise diet'a din Boemia si cu ocaziunea desbaterii pnetului din rescriptulu Maiestatii Sale ce o provocá neamenaveru se alega reprezentanti pentru reichsrath, constrinse pe regimulu din Cislaitania a apuca la ultimulu medilocu ce-i permite constitutiunea, adeca la ordinarea de alegeri directe pentru esoperarea reprezentarii Boemiei in reichsrath. De sine urma din acestu actu alu regimului, ca senatulu imperiale se se proroge, pana ce se vor efectui alegerile

directe; acést'a o si confirma una scire din Viena, ce anuncia ca reichsrathulu e prorogatu pana in 7 nov. punendu-se la ordinea dilei pentru seditia prima alegerea comisiunii de legitimatiune pentru censurarea alegerilor directe.

Prin mesura semiconstitutionala a alegerilor directe, pe langa aceea ca se vatemala autonomi'a Boemiei si respective competintia dietei ei, carea unic'a e si numita a tramine reprezentanti in senatulu imperiale, — regimulu de falu nu-i va succede a esi din cerculu vitiosu, unde la bagatu opusetiunea cehiloru. Folosu realu va fi numai castigarea unoru ablegati nemtiesci din Boemia, cu cari si va intari partid'a propria, dar nu va mediloci reprezentarearii, caei precum spune una scire din Praga, cheii vor participa la alegeri, dar alesi nu vor primi mandatele, ci vor protestá contra senatului imperiale. Apoi tocmai in stadiulu acest'a au fostu trebile si in sessiunea trecuta a senatului imperiale; atunci s'au dusu in reichsrath numai nemtii din Boemia, ér cheii au remasu a casa si au protestatu. Atunci nu potura face nemtii nemicu fara chei, apoi ce vor face acum?

Si din alta parte se simte poterea opusetiunii cehiloru. Pana mai de una di ea pare a clatina numai dualismulu in Cislaitania, acum ea clatina si pe createle ei in nalt'a lui demnitare Beust — ceru cheii se fie delaturatu, caei elu impedece mai tare inapacarea nemtilor guvernamentala din Viena — delaturarea acestui Beust e mai multa de catu fama.

Totu in legatura cu opusetiunea cehiloru credemu ca stau si faimele ce se respandescu cu referintia la schimbarea cabinetului din Ungaria, carea n'ar fi schimbare de persone, ci de principie, avendu se vina la regimulu omeni espresu conservativi. Ratiunea acestei schimbării se dice a fi prepararea cãlii pentru restauratiunea erei lui Bach et Schmerling, caei nefiindu in stare unu regimulu cu persone de principie conservative a intruni majoritatea parlamentului, elu va trebui se se sustiena ca regimulu absolutu.

Din cele espuse vedemu, ca precandu si din coci si din colo de Laita poporale asuprite lupta pentru dobandirea de drepturi egali, atunci egeionii

satorii lor, nemtii si ungurii sunt mai invoiti a espune periculu existintia monarchiei prin reintroducerea absolutismului, de catu a garantá intarirea si prosperitatea statului austro-ungurescu prin miciorarea poterii lor si indreptarea celora late popora.

Viena in 6 opt. 1870.

Maer catu ar trage la indoiele si chiar ar deminti organele magiare si magiarone din Pesta, istoria nu este gluma, nici nu este numai vr'o apucatura diplomatica a cutarui mare, ci este celu mai puru si seriosu adeveru, ca dlu conte Andrassy prin tote medilocene tinde a deveni stepanulu sortiloru imperiului intregu; cu unu cuventu, a inlocui pe contele Beust, devenitu, cum se crede, dejá fora nici unu radimu in statu.

Magnatulu unguru, celu ce una data scia se joce atatu de bine pe democraculu si chiar pe demagogulu, si carele apoi atatu de frumosu sciú se-si faca cod'a colacu pe langa curtea si curtenii monarhului, in catu si colo diosu si icia susu si-elupta titlulu de genialu (!!) si carele pe lumea degenerata de astadi o fece se-i esconte cu bani buni nabitatea sa, — dlu Andrassy, mai desmerdatu si de unu norocu prostu pan' la porcia, astadi nu se mai multumescu d'a domni dupa draga voia sa peste cea diuete de imperatia de dincolo de Laita, nu se mai multumeluculu sei fora consciinta, de „servum pecus“ pe milioane de romani, slavi si germani de sub corón'a santului Stefanu, ci elu vré se cupriuda in braciulu seu potericu si pe cele popora, peste 20 de milioane li numeru, de din coci din Laita! Si — se nu cređa cineva car fi tocmai imposibilu d'a reusa din contra genialulu conte magiaru afla spriginitori multi si validi; dupa ce elu de patru ani incocia destulu a probatu ca scie bine se remunere pe uneltele sale. Clas'a germana domitória pan' acuma, obosita si chiar disgustata prin intrigele de diece ani ale aristocratiei magiare atatu de versatile, si de non amarita — prin luptele cu natiunalitatile si anume cu cheii — o spune pe facia, ca — si-a perdutu sperantia in Austria si ca simpatisedia cu Prussia, de la care astepta mantuire.

Prin acesta manifestat. simpatia a sa. acea clasa a devenitu imposibile in Austria Habsburgiloru, ér prin acést'a sietii magnati unguri au cascigatu tote siancele de domnie in monarhia nostra intréga si asiá se nu ne miramu deca intr'o buna deminétia ne vom pomeni cu dlu conte Andrassy — cancelariu alu Imperiului. Ceea ce i mai face intru catu-va impedece sunt feudalisti si natiunalii, pururi fideli tronului si fideli monarchiei unitarie. Pe acestia nu a potutu succede pan' acú nici a-i imbetá cu apa rece, nici a-i inferá si demustrá de rei patrioti si necredintiosi tronului si dinastiei; si de aci va pricepe ori cine, ca — de ce astadi natiunalii de din cocia mai pretotindeniá au datu man'a cu feudali. Este tocmai analogia ce ni-o infacisiedia portarea natiunaliloru nostri in diet'a din Pesta, cari pentru d'a-si manifestá in celu mai batatoriu la ochi modu nemultumirea cu starea de astadi a lucrurilor, nemultumirea chiar cu politica Tronului si dinastiei, ce de la 1865 in cocia caus'a cea mai sacra a poporaloru, caus'a de natiunalitate si limba, de cultura si progresu, o lasá preda orgoliului si nesatiului magiaru, — se insocira stangei estreme si continua a se radimá pe o partita cu carea nici candu alta data n'au simpatisatu si conlucratu! Chei'a enigmei e, ca bazea aliantieloru politice este — interesulu momentanu comunu.

apartitiune d'asta natura. La inceputulu resbelului franco-prussu, precum este cunoscutu, opusitiunea magiara simpatisa pe facia cu Prussia. Motivulu, precum pré bine a constatatu la timpulu seu „Albina“, celu pronunciatu i era, caei prin invingerea prussiloru avea se remana Austria eschisa din Germania, si asiá-dara dualismulu, egeioni'a magiara ne-amercintate; celu secretu motivu insa i era — confesionalismulu, a nume protestantismulu! Éca interesulu momentanu comunu. — Astadi, dupa nedumerrite invingeri si avantaju a le prussiloru, opusitiunea magiara incepu totu meren a-si schimbá parerile, si o spune cam destulu de respicatu, ca ar fi fericita deca francesiloru ar succede a scóte pe prussi cu capetele sparte peste Rinu! Ne intrebamu: Ce va se dica acést'a? —

FOISIÓRA.

Alesandru Donici, viét'a si operele sale.*)

In annulu trecutulu me obligasemu, ca pentru acesta ocaziune se viu cu unu studiu asupra vieti si opereloru poetului Beldimanu, unulu din barbatii, cari au inceputu a pune bazele literaturii nostre pe la inceputulu secolu lui. Credu ca pentru acést'a mai multi din onorabili auditori erau preveniti. — Subiectulu acest'a reclamá unu studiu seriosu si dificilu totu de odata; fiindu cá nu tote scrierile lui Beldiman au fostu publicate, apoi si cele publicate au ajunsu asiá de rari, in catu mai nu se potu gasi. Do aceea am facutu o caletoria in adinsu in Romania de peste Milcovu, — am facutu investigatiunile cele mai scrupuloase, cercetarile celo mai minutióse; si dupa ce am reusitu a capeta ceva note despre viét'a sa, mi

remasese partea cea mai esentiala: scriptele lui Beldiman. — Acéste le-amu aflatu, dar nu le-am potutu vedé, caei afluandu-se in posesiunea marelu nostru bibliofilu D. Mitica Sturza aginte alu tierci la Constantinopole si fiindu inchise in bibliotec'a sa „de la Miclausienu, a fostu imposibilitate a patrunde la ele.

Acésta impregiurare de fortia majora m'a nevoitu se-mi schimbu subiectulu. Cu tote aceste remanu in sperantia ca voui poté face acést'a ceva mai tardiu, daca bunulu Dumnezeu me va ajutá.

Subiectulu in care am intratu este:

Viét'a si operele
lui

Alesandru Donici.

Sunt unii omeni predestinati a trai si dupa morte. Adeseori capacitatea, talentulu, virtutea, geniulu, se strecura prin lumea acést'a fara a se aprecia indestulu de contimpurani; dar vine apoi o generatiune noua care le reconósce, le venerédu, dupa just'a loru valóre si li dá o viétia noua si eterna.

De asemenea natura, de asemenea caracteru érá repositulu Alesandru Donici, poetulu si fabulistulu emeritu alu romaniloru, care a lasatu atâte frumoase buchete de suvenire literaturii

nostrate. Reusi-voui óre, cu acesta ocaziune a schitia biografia lui si a face laudele meritate memoriei sale?!

In adeveru este dificilu asemene lucraru. A urmari pasiu de pasiu viét'a plina de peripetii ale unui omu, a gasi date si acte, si ale pune intr'o ordine sistematica, este o afacere forte delicata.

Mi adu a a minte ca in convorbirile intime ce aveamu cu acestu memorabile barbatu, ascultandu adeseori naratiunile aventurosei sale vieti, lu indemnamu multu se-si scria memoriile, cari mi se pareau atatu de int. resante pentru posteritate.

Dar' care érá responsulu seu?

„O fabula! mai bine o fabula, frate! o biografia póte se distraga, dar' o fabula póte se folosesca!“

O filosofia admirabila! — Dar' tu, sufletu generosu, care eug-tai atatu de multu la binele natiunei tale si alu umanitatii! De ce nu voiai a crede ca si viét'a ta, ca mai a tuturoru moritoriloru, nu este decátu o fabula?

— Daca dupa diecinii de secolu ni place inca a ceti biografiile unoru sclavi ca Esopu si Phedru, ca admiratori ai operiloru lor, de ce si postoritatei nostre nu i-ar placé se cunosca

si viét'a celoru ce au facutu o epoca in istoria literaturii nostre?

Familia Donici, este un'a din acele vechi familii patriciane ale Moldovei, cari s'au distinsu prin fapte de capacitate, intielegintia si patriotismu, spre folosulu, glori'a si onórea patriei. Fora a intrá in cercetarea mai indereptu in cronologia si analele acestei familie, me voiu margini la tataulu fabulistsului nostru. Acést'a se numia Dimitrie, figura intre boerii de gradulu antaiu ai Moldovei si érá legatu in rudire cu cele mai insemnate familii. Unu frate alu tatalui seu logofetulu Andronachi Donici, érá unulu din pucinii omeni invetati ce avea Moldova pe la inceputulu secolului, — érá uniculu barbatu specialu in cunoscintiele juridice, érá uniculu avocat, cu reputatiune neasemenata, in catu spiritulu glumeti alu unui poetu contimpuranu lu onorase cu o epigrama caracteristica, care si astadi se memo-redia prin Moldova;

„Daca ai vre-o judecata,

Mergi la Donici de-o aréta

Caci elu pana si 'n pilafu

Va gasi unu paragrafu. . .

Adeverulu este ca Andronachi Donici este unu personagiu remarcabilu in istoria legislatiunei nostre. Elu celu d'antaiu la 1814, a

*) De la si despre societatea academica ni s'a comunicatu o multime de date si acte; uele au trebuinta de sortare si prelucrare; multe au interesulu d'a corege seu d'a completa multe necomplete si ne-esacte, ce se publicara prin alte foi; pana se ajungemu a culege si ordina cele necesarii, venimu a publica acestu frumosu discursu de receptiune alu dlu Sionu, pre care l'a fierutu in seditia publica din 6 sept. a. c

Eca ce. Prussii incuragiatii de noroculu armelor, ceru Alsatia si Lorena, la ceru ca provincie nemtiiesci, pentru scopulu consolidareii nationale! Va se dica, ei reconosecu si tindu a traduce in fapta principiulu de nationalitate, unu principiu de carele dñii magiari, de la celu d'antaiu pan' la celu din urma, fugu ca de batalu crucea; firesce, pentru ca prin realisarea mai de parte a acestui principiu ei bieti curendu ar trebui se remana pelegi ca ciocnisi'a din fabula, inpenata cu penele pauniloru dupa ce acesti'a i smulsera penele furate.

Astfelu decudu interesele momentane despre simpatie si chiar aliantele politice. — Ferice de poporale a le caroru barbati conducatori nu se insiela intru affarea aceloru interese si mai vertosu nu le confundu si substitue cu ale loru proprie partculari! Noi romanii din Austro-Ungaria, dorere de multu ne am convinsu, ca dlu e. *Andrássy* si cu ai sei, n'au senti, n'au pricepere de interesele tieriloru si poporaloru, si se conducu pururia numai de a le loru proprie! —

Cum se ni splicamu?

Candu s'a dechiaratu resbelulu presinte, tota lumea credea ca desi Prussii vor reporta la inceputu lupte gloriose, totusi probabilitatea unei invingeri finale va fi pe partea franciloru. Acele poteri ce le avea Germania mai multa de catu Frantia, asi socotiau toti, le va suplini patriotismulu, vertatea si insufletirea nemarginita a franciloru. Celu ce se indoiä despre o invingere, si anca invingere splendida a franciloru, acelä era ridicolu si se imputa ca nu cunose istoria evinimentelor din revolutiunea mare francesa, cea mai mare motiune in istoria lumii.

Era in 6 augustu, candu se intempla nefericita lovire la Worth, si lumea vedu preponderantia numerica a armatei nemtiiesci peste cea francesa. Sunt doue luni si mai bine de atunci. — Napoleone a pornitu cu 250,000 de omeni contra Germaniei intrege, si anca cu tatoru patite? Au inceputu a pregati Parisulu spre apanare si a forma armate noue. De atunci, de doue luni in cocia in tota Francia se forma necontenitu armate francesa pentru ca francesii erau resoluti a nu incheia pace pana se mai afla unu prussu pre pamentulu loru. — Intr' aceea se intempla catastrofa de la Sedan, Napoleone si perde tronulu si republica se prochiamu. In fruntea acesteia s'a pusu cei mai devoti, mai zelosi si mai geniali barbati. Tota lumea accepta ca cu proclamarea republicei, intraga Frantia se va scula ca unu omu: bogatulu, saraculu, negociatorulu si diariulu vor lua in mana securi, sepe, cose, cutite, furci si petri, precum dice *Victor Hugo* in proclamatiunea sa, pentru a nimici pe navelitorii barbati si a mentui Frantia si prin ca tota omenimea.

Deci acceptamu ca armata de 70,000 de

ostasi ce se totu forma de doue luni de dile cocia la Lyon, se pornesu spre Strassburgu pentru a-lu soti: din ghiarele prussiloru! Dar' aceea armata ori ca nu e anca completata, ori scie Ddieu ce face acolo, nu s'a miscatu de felu si asiä Strassburgulu cadu in manile nemtiloru

Acuma ne intreba si se intraba toti amicii sinceri ai Frantiei, ca ce e causa de in siepte septemani de dile nu vine sudulu Frantiei intru ajutorulu Strassburgulu? Cum si pote splicä omulu causa altu felu, de catu ca intreä Frantia e cuprinsa de unu indiferentismu, au pote dice de una apatia fatia de causa apanarii patriei?

In doue luni de dile s'a potutu forma o armata celu puticnu de 300,000 de ostasi si deca din acestia veniau nmai 50 000 intru ajutorulu Strassburgulu, Bazaine era eliberatu Frantia era salvata. Napoleone I. in 1813 in trei luni a formatu o armata de 600,000 de combatenti; Frantia d'astadi ar fi potutu forma debarem diumetate atata. —

Ce a facutu Ungaria in 1849, ce Polonia seraca contra balaurulu rusescu?

Cumplitu, forte cumplitu a decadiutu Frantia, ne doze, si ni se sfasia inimä candu o vedemu astadi in abisulu nefericirii si candu cugetamu ca ce era ca nainte nu trei luni. —

Ce este causa ca poporulu francesu nu se mai insufletiesce ca odnoä? — ca nu se scola cum a acceptatu lumea si in specia noi romanii?

Este trandavä, deservirea, desmorälisarea popurulu francesu de astadi, precum ni-a spusu unu pre stimatu dnu corespondente alu nostru din Paris anca nainte dechiararii resbelulu, ce noi nu poteamu crede, dar — dorero — eve minetele de pana acumä ne convinsera pe deplina ca e asi.

Este resultatulu despotismulu de 20 ani, a lussulu pururia stricatiosu? Regimulu lui Napoleone ä despotia de consciintia pe bietulu poporu francesu, i a storsu toti nervii din elu de nu mai pote produce o miscare impunatoria dusimanulu, de nu mai pote nasce in timpurile de pericle, eroi, pre unu Leonida, Brutu, pre unu Anibale, chiar asiä precum n'a produsu Roma splendida si lussurosa eroi si barbati mari de cari a nascutu ca seraca dar morala Frantia are destula poporatiune de a se potü mantui; are industria, destulu de mare, pentru a uitä perdelele mari de pan'acumä. Astadi deca se scola ea, din tote poteriile sale cu foculu santu si nestingibilu alu patriotismulu, cu resolutiunea a *invinge seu a mori*, si astadi anca pote invinge Frantia; nentii ar pati-o ca Napoleone I. cu Spaniolii.

Dar, din nefericire, nu e nici o insufletire la poporu ce ar face minui, nici sunt barbati cari far sei conduce cum ä condusu in revolutiunea glorioa acei barbati ce cuceriau lumea.

In astufelu de improgiurari, a mai spera o invingere a franciloru a supra navalitoriloru nemti, ar fi o sperantia pre incumetita si optimistulu uritu s'ar insiela, caci mane seu poimane, masele teutonice vor serba triumfulu loru finale in capitala lumii, si caruntulu rege prus-

sescu cu cancelariulu seu Bismarek vor dicta Europei pacea, er lumea va striga — ca striga deja cu betranulu Ovidu: *„Omnia iam fiunt, fieri quae posse negabam.“*

Din resbelulu franco-nemtiiescu.

Nord deutsche A. Ztg. Diariu cu trupu eu sufletu a lui Bismarek, publica unu articlu de fondu, care e o batjocura pentru Germania, si in genere pentru civilizatiune.

Cutediandu dlu C. *Vogt*, cunoscutulu fisiologu din Helvetia, a se pronuncia, in Jurnalulu de Frankfurt, contra anesitiunii Elsatiei si Lorenei, organulu dlui Bismarek declara, in articulu de cestiune, ca dlu *Vogt*, si toti democratii nemti sunt tradatori de patria, cari toti ar trebui sa patiesca sortea dloru *Jacoby* si *Herbig*, adeca se fie inchisi.

Remarcamu aci, in parentesa, ca in mania tuturoru petitiuniloru adrestate guvernulu in Berlin, pentru eliberarea acestoru doi emnenti democratii, acesti'a nici acuma nu sunt eliberati.

Aceste mesuri firesce nu sunt de unu acordu cu viclenia proverbiala a cancelariulu nordicu, deci condamnabile pentru ca, departe d'ä fi folositorie guvernulu prussianu, ele atragu a supra lui numai ura tuturoru inteligentiloru din Germania; acostia, cari avura slabiciunea d'ä fi amagiti, incepu dejä a pricepe ca resultatulu acestui resbelu fatalu va fi o terribila reactiune. Acosta inspiciosiare a situatiunei castiga pe di ce mergo mai multu terenu, si potemu fi convinsi, ca va produce rezultate favorabile pentru civilizatiune, prin urmare, o distruire a autocratiei prussiane. —

Ministeriulu prussianu se ocupa cu energia de fusiunea proiectata a confederatiunei Germaniei de sudu cu ceea a Germaniei nordice. Pacea de la Praga e anulata. Domni de la Berlin lucra dupa dragä voea loru, caci nainte loru nu mai esiste sanctiäa tratatelorü incheiate cu celealte potestati.

Nouu diariu prussianu publica unu articlu referitoriu la incoronarea regelui Vilhelmu de imperatu alu Germaniei. Acosta föia dä multu de cugetatu aliatoru Prussiei, ca li spune ca ei vor se proclame de imperatu pe *„caruntulu erou.“* — Intra punctu n'ä rale latine si slave, cari s'ar noi cu scopu a repune la loculu loru pre navalitorii teutonici, e in Berlinu unu obiectu de seriose discussiuni. Unii nega absolutu posibilitatea unei asemenea coalitiuni, era altora li se pare forte probabilu. Foile oficiöse au cutesantia d'ä se pronuncia, ca Frantia trebuie batuta, pana va deveni deplinu nepotinte cu scopu ca se n'aiba mai multu poterea d'ä se unü cu Slavii. —

Scirile din Frantia si Belgia ni spunu ca Bazaine cu arma sa in Metz a facutu, in 27 sept. una ofensiva in directiunea de Colombey si ca cu ocaziunea acestä a nimicitu mai multu mi de nemti. Garnisiäa fortulu *Saint Julien* a luan parte activa in luptä acestä. Dupa o brilanta batalia ce a duratu trei ore, francii rentornara la Metz cu unu mare numeru de prisionieri prussesci. Cetatea Metz mai are muritiune si provisiune anca pre vre-o doue luni.

Bazaine mai are o armata de 100,000 de omeni, toti sanatosi. Gard'a nationala se angagiä a apanä orasiulu, deca lui Bazaine i va succede a strabate prin trupele prussiane si se merä la Paris.

Unu oficieriu prussianu a pretinsu predarea fortulu Issy de la Paris; comandantele a respunsu ca pana candu va trai, elu nu se va predä. Unei estafete a guvernulu provisoriu de la Tours, i-a succesu a strabate la 1. octob. in Paris aducendu mai multe ordinatiuni cu sine. Administratiunea postelorü e autorizata a spedä pre calea aerostatica epistolele ordinarie pentru Frantia, Algeria si strainetate. Gravitata epistolei nu pote fi mai mare de catu 4 grame; tass'a e de 2 cruceri. —

Din cortelulu generalu a regelui prussescu se scrie, ca arma de nouo infiintata, a caroiä destinatiune este a porni spre sudulu Frantiei, nu ocupa anca positiunile sale, pentru ca trupele necesarie pentru formarea sa, n'au ajunsu anca la loculu destinatu. —

Diariulu *„Independance de l'Oise“* i scrie unu locuitoriu de la Pontoise, apöpe de Paris, ca pregiorulu fortulu Mont-Valerien e subminat si pote omeri mai multu de 100,000 de dusimani.

Multu s'a discutatu in tote diarele despre poteriile efective ale armatei maresialulu *Mac Mahon*; diarele francesi, casi cele strainc, diferu in asta privintia unele de alte; cele prussesci ni insciintieä despre starea armatei din cestiune. Le imprumätamu de la *Kriegszeitung* din Berlin carea, dupa ce dice ca Prussia a cunoscutu mai bine decädu Frantia (ferescu prin spioniä sei) starea corporiloru armatei francesi, pretiuesce poteriile lui *Mac Mahon*, nainte perdelorü de la Worth asiä-

Cele patru divisiuni a corpulu *Mac Mahon*, cari faceau unu numeru de 45,000 de omeni la Worth, au scadiutu la 18,000 pana ajunsera la *Chälons*. *Mac Mahon* cautäso promisiunea ca escadronelu de cavalerä vor fi redicate la starea de regiamente; dar promisiunea nu s'a implinitu, si elu avea numai 300 de cai in linia, pre candu nemtii preste 15,000. — Cele trei regiamente de zuavi si alte trei de turcosale corpulu primu se aflau in Africa si n'au potutu veni la timpu intru ajutoriu. Resulta ca corpulu lui *Failly* a fostu remasu cu *Bazaine*, numerand 19,000 de omeni si 1600 de cai; *„Le Duc“* in fiintia din omeni ce venisera din Italia si de la frontiera Spaniei, precum si din infanteria de marina si din granadirii de garda. Deci arma lui *Mac Mahon* a numeratu 95,000 de omeni infanteristi si 8,100 de calareti.

Eca, striga diariulu nemtiiescu, cine a cutediatu se dec peptu cu arma nostra la Worth, compusa din 500,000 de omeni. — In adeveru acestä ori ca e unä cutediantia nebuna, ori ignorantia deplina despre poterea dusimanulu. —

Dlu Felix Pyat, diaristu francesu, publica manifestulu urmatoriu, pe care noi din lipsa spatiulu numai in extrasu ilu reproducemu. Elu suna:

Catru fratii nostri de ras'a latina.

Fratiloru din Italia si Spania!

Ras'a, limb'a, dreptulu, tote ni sunt co-

publicatu o carte juridica, destinata a respandu cunoscintia dreptulu la romani. Pana atunci Domni si boerii tierci distribuiä justitia dupa obiceiurile pamentulu, seu celu multu dupa *Armenopulo*, care era cunoscutu numai celoru ce sciau grecesce. Dar *Compendiulu Basilicaleloru*, seu dupa cum o numesce *Andr. Donici: Aduare in scirtu din cartile imperatoriloru pravile*, a tostu prim'a carto ce a inceputu a stimula pe judecatorii nostri a dä sentintie pe base de lege scrisa. Dupa instrainarea Besarabiei inca pana astadi judecatile se resolvä dupa acosta lege.

Nu e loculu, nici timpulu a spune mai multe despre acestu barbatu, carele prin mai multe acte de patriotismu a ajunsu a fi chiar unu personagiu istoricu, si astfelu ar potü face obiectu de unu studiu speciale. E destulu inse a constatä, ca cu acosta singura opera elu a lasatu o frumoäa suveniru familiei ce porta numele seu, spre a stimula in virtute si in amozulu patriei.

In urm'a tractatelorü de pace dintre rusi si turci de la 1812, care a despartitu Moldova in doue si a asediatu Prutulü dreptu frontiera, boerii ce aveau proprietati dincolo de Prutu, in mare parte se rosemnara sortei si remasera sub protectiunea guvernulu Russiei

De ne vom intörce cu minteä spre acele timpuri si vom cercetä lucrurile, nu se cuvine se finu atatu de aspri, precum au fostu altiä pentru ca se-i condamnämu de apatia seu lipsa de patriotismu.

Pe atunci opiniuni seu credintie politice, ideii seu sentimente de vietä nationala, aspiratiuni spre libertate seu cultura nationala — mai ca nu existä. Poporulü de giosu, ignorantu si abrutisatu de apesäri diverse, nici nu intiolegea opera sfasierii patriei si instrainarea sa dorerosä. Clas'a boeriloru, carea representä partea euasi — luminata a natiunei, averea si privilegiile, nu potea seu nu vedea alta de facutu, de catu a se supune, pote chiar cu multiamire, imperiulu celu mare, ilusiuni pentru unu vitoriu de esistintia nationale pe atunci nimeni nu-si facea ba inca se credea ca vietä politica va fi mai bine ascurata sub jugulu moscovitu, de catu sub jugulu turcoscu seu fanarioticu, sub care se affä Moldova si Romania. Astfelu era timpulu, astfelu urmä se fia si lucrurile.

Inca de la prim'a ocupatiune a Moldova de ostrielu rusesci, tatalu fabulistulu nostru se retrasere de la trebile si luptele publice, si traiä la mosiele sale de peste Prutu. Elu avea resiedintiä sa de predilectiune la mosia Stanca, pe

valea Rautulu, unde se ocupa cu lucrari agricole si cultura viteloru.

La acestu locu, in 1806, se nascu primulu seu fiu *Alesandru*, a caruia memoria ne ocupa astadi, si apoi succesivu, alti trei fii. *Jordachi*, *Andronachi* si *Petrachi*.

Educatiunea si civilizatiunea rusesca adoptandu-se in program'a de cultura a familioru avute, copii lui *Dimitrie Donici* erau fatalmente destinati a se rusifica, a se desnatiunalisa. Astfelu ei fura pusi de mici la carte rusesca si incongiurati de invetiatori rusi. Dar pe candu fratii cei mici se distingueau in progresle invetiaturei, *Alesandru* aretä örecari dispositiuni rebelle, cari puneau in mare ingrigire pe parintii sei. Imaginatiunea sa, nutrita de aerulu limpede si de admiratiunea continua a campiiloru fara orizonte intru care se desceptase, facuse din elu unu copulu capriciosu, escentricu si chiar bizaru. Elu adese se furisä de la pedagogii sei, se stracorä din casa, incalecä pe orice calu i cadea la mana, si cutierä campiele ca o vijelia öre intregi; seu, ascundendu-se in fundulu gradinei, se ocupa cu cäte o *bucöna* (abcdariu) seu o psaltire imprumütata de copii preutulu satescu. Astfelu respundea elu cu fact'a la lectiunile pedagogulu rusu, care califica limb'a moldovenesca de

barbara si nefolositoria, pe candu copilulu visatoriu o iubiä mai multu de catu tote limbele din lume.

Aceste apucaturi inse nu se poteau tolerä multu timpu. Fiiulu celu antaiu nascutu si mai iubitu alu parintiloru trebuia se capete o instructiune; trebuia se-si pregatäsa viitorulu, pentru ca se-si facea o cariera in vietä, si pentru ca se potä fi folositoriu imperatulu atotpotinte inainte de tote. De aceea copilulu natangu fü condamnatu a se trimite la Petersburg, in etate de 12 ani.

Acosta decisiune fü pentru junele Donici o lovire din cele mai dorerosi. Predispusu la reverii poetice si la ilusiuni frumoäe, elu planse amaru candu trecu gärlit'a Rautulu, in ale caruia ape si scaldase copilaria. Elu planse si mai amaru, candu trecu Nistrulu, vechi'a frontiera a patriei sale. Dorulu seu inse nu era pentru ca se despartia de iubitiä sei parinti, — copilulu avea convictiunea datoriei si a supunerii ei, si scia ca esilulu la care-lu condamnaserä era pentru binele si folo-ulu seu. Plansetele lui erau pornite de sentimentele acele tinere, ce incepusera a germinä in sufletulu seu, — de dorulu acel'a de patria, de care vede ca se departädia, — de sunetele acele armoniose cu cari lu leganasä maic'a sa si pe cari le-a

mune, pana la sörte. — Se ne sculamü ! se ni ajutamü !

Cestiune de viétia, de mörte, pentru toti Uniunea séu perirea! Óra e suprema. Astadi ori nici odata, Italieniloru, Spanioliloru si Franciloru, ce suntemu noi in lume? Ras'a sentie mentului, ras'a sociala, principiulu de egalitate de unitatea omenésca, colectivismulu in sensulu seu generalu si generosu, democrati'a,

Ce sunt ceia-lalti, acesti prussieni? Ras'a egoista, ras'a calculului, principiulu de individualitate, de feudalitate, protestantismulu in sensulu seu partialu si particulariu, aristocrati'a.

Privilegiu séu dreptu!

Resbelu santu! Lumea fi va ea a popóraloru séu a principiloru? Scopulu e unu resbelu cruciatu. Nu e verb'a d'unu Ddieu mortu, e verb'a de mentuirea genului omenescu.

Dusimanulu Francieci e alu vostru. Cine ne ataca pre noi, ve amenintia pre voi! Déca cade Franci'a, se clatina Span'a si Itali'a. Prussi'a vre se ne stérge de pre fati'a pamentulu. Acést'a nu e o invasiune a nordului, ea e unu torinte de barbari, unu opu de estermnatiune! Fratiloru de la Magenta si Trafalgar, se ni ajutamü!

Ei-vomu noi óre espropriati din Europa, omoriti cu totulu, desbinati ca Polonia, in nimica?

Vedeti unde e ras'a nóstra si dreptulu ei in óra acést'a!

Noi am perdutu dejá marea! Se mai perdemu si pamentulu! Venetia, Sevilla si Marsella, sunt ruine! mai multu colonie! Itali'a nu e un'a! Spani'a e putiena! Franci'a nu mai e! Dóra nu vom se perdemu chiar si patri'a, pamentulu, binele natalu, dreptulu d'a traí, d'a fi sub sóre?

Pangermanismulu vro se nimicésca latinismulu! Elu domnesco dejá poste Franci la Jersey, preste Spaniolu la Gibraltar, preste Romani la Bucuresci. Elu stepaniá tota Itali'a, elu mergea se stepaneasca si Spani'a. Elu ocupa Franci'a si principii sei domnesco pretotindeniá.

Belgi'a are de rege unu némtiu; Hollandi'a, unu némtiu; Rusi'a, unu tiaru de némtiu; Angli'a asemenea, are o regina germana. Spani'a a fostu se aiba unu Hohenzollern. Cine scie déca nu-lu va avé Franci'a. Se invetiámu nem tiesco séu se impusicámu pre navalitori!

Vedeti numerulu loru, puterea loru, scopulu loru. Noi cademu, ei se inaltia. Noi cedemu, ei pretindu starea si averea nóstra. Trebuie se li lasámu loru loculu, totu ce e scumpu omului, case, mormente, zidurile nóstre, sórtea nóstra in ceriu si pre pamentu, dreptulu si patri'a nóstra, scopulu nostru de unitate, tóte dogmele revolutiuniloru, si a civilizatiunei nóstre!

Una pofta selbatega! Ei promitu Parisulu fómei pe patru dile.

Ei vinu cu unu pasu fatalu, cu o precesiune astronomicá, flamendi, setosi, nesatiabili, aci ca in totu loculu, in sudu ca in nordu pretindendu Franci'a, Oceanulu, marea baltea, slavii si celtica, pre toti li inghitu ei!

Insasi propri'a loru Germania, ea va fi Prussi'a. Partea va inghite intregulu.

La noi nu mai e imperatulu! Dusimanulu seu, e astadi aliatiulu seu!...

Acest'a e ur'a republiceci, revolutiunei, acestei revolutiuni care l'a facutu se fuga in 1848, — resburarea e voi'a regiloru ca a lui Ddieu.

Se ni ajutamü! Acésta e legea natureci. Franci'a care a ajutatú Itali'e contra Germanieci la Magenta, Grececi contra Turcieci la Navarin, Belgieci contra Hollandiloru la Anvers, si Americeci contra Anglieci la Boston, Franci'a, atátu de generósa fatia de alti, in óra ce e tradata in óra de periclu, striga catra acea pe cari i-a mentuitu ea: Ajutati-mi mie!

Fratiloru, auditi strigatulu unni cetatiénu francesu ce are onorea d'a fi unu cetatiénu de Barcelona de la 68, unu cetatiénu de Roma de la 49, care in 13 iuniu si a gorfitu dreptulu patrieci si a patimitu 20 de ani in essilu pentru a eleptu dreptulu patrieci, a patimitu 20 de ani essilu pentru a afirmá dreptulu patrieci altor'a! Ascultati o voce amicabila, o voce omenésca! A ést'a nu e o pretensiune, o detorintia ce reclama ea; este interesulu, salutea ce proclama ea. Evorb'a de essistintia tuturor'a!

Eu vi dica: Acest'a e mozteci unei rase, fineci unei civilizatiuni, a nóstra, morindu cu noi. Gloriós'a civilizatiune a lui Galilei si Garibaldi, a lui Juarez si a lui Cervantes, a lui Voltaire si Danton, este astadi unu pictismu augustinu. unu cesarismu pericolosu.

Sculati-ve dara toti ca loi! Timpulu a sositu! Dé-a auditi, déca respondeti, déca republieci nóstra triumfa, triumfa ceea vástra!

Ras'a latina e mentuita, democrati'a victoriósa, Europ'a republicaná, lumea salvata viétia pretotindeniá!

Deca nu, atunci tóte-su perdute! Acést'a e contra-revolutiune pretotindeniá, aboliitiunea, estirpatiunea anulii 1789 si a principialoru sale: Libertatea, egalitatea, fratietaa! Acést'a e restauratiunea universalá; Itali'a disolvata, predata regiloru sei micici duciloru mari ai sei; Spani'a érase va avé o regina denaturata. Déca Burbonii reintra in Paris dupa Prusii ingamfati, ei vor reintra pretotindeniá, la Madrid ca la Neapole, si fora a scoti pre pap'a de Roma! Morte pretotindeniá. Viétia ori mörte: alegeti!

Opositiunea domniloru Invetiatori din tractulu protopresviteralu alu Temisiorü, contr'a Inspectoratelor scolastice civili.

Nóua institutiune bisericésca si scolaria, — pe bas'a statutulu organicu este o lego garantata prin altissim'a sanctiune a Maiestateci Sale reg. apostolice; este realizarea fierbinteloru nóstre dorintie ofrate de sute de ani; si este rezultatulu neobositelu si indelungatelu ru lupte ale barbatiloru de inteligentia, interesati si insulfetiti pentru regenararea unni organismu mai perfectu si promovatoriulu alu trebiloru nóstre multu parasite si stagnate in afacerile bisericesci si scolastice.

Pana nu aveamu acésta lege, cine era mai neodinitu si nemultimecu cu sórtea si puseitiunea sa, cine afurisiá, condemná si criticá mai cu indignatiune sistemulu absolutisticu alu iurisdicitiuniloru supreme bisericesci, adeca

alu consistórieloru, déca nu in gradu superlativu, totusi de comunu numai preotimea si dupa ea, prototindene „Invetiatori“ ale caror'a — vaietocé si tenguri sfesietórie de inima casiu nau fiesce caruia romanu curatu la inima, cea mai nespusa compatimire.

Cine nu cunósce asupririle fatale, persocutarile si multele calamitati la cari erau espusi bietii nostri preoti, dar' mai cu séma sermanii Invetiatori poporali?

Unde conveniamu cu vre unu amaritu si nacagitu de dascalu dela sate, ni se infatisia unu esteriu plinu de compatimire. Séu dóra nu e asia? marturéscá insisi Invetiatori de a rondulu!

Unde aveamu ocaziunea d'a intrá in vre oscóla: ce intimpinamü? pre vai si amaru! neajuusuri, disordine, necuratienea, scóla góla nefrecventata de invetiacei scaune derimate, ferestre sparte, lipite cu hartia séu astupate cu folomóce, pareti negri impangenti; recuisite ca peri in palma; cu unu cuventu miseria si debilitate condemnabila!

Despre cele din locuinta Invetiatoriloru, si moduru loru de viétia, portarea loru in scóla si in societate, cu fórté putiene exceptiuni — potemu dice: érase seracia góla.

Vorbindu apoi despre diligintia si implinirea chiamarei din partea Invetiatoriloru, potut'a óre luá invetiamentulu sboru mai avantajosu, spre inaintarea cultureci poporului, intre asemene impregiuri defectuóse? Spuna insisi domni Invetiatori opositionali din Temisior'a!

Situatiunea acést'a a Invetiatoriloru nostri confesionali este necontestabile; se-i pipairu dara pulsulu, se ne convingemu despre tóta stagnatiunea lui cu tóta resolutiunea si franchiseci'a.

Déca m'asiu incumeté a le enará tóte câte le sciu: fara indoiéla respectivii m'ar inferá de unu calumniatoriu si antagonistu alu loru.

Facu insa numai o modesta intrebare catra dnii Invetiatori opositionali din tractulu protopresviteralu alu Temisiorü:

a) Cunoscú domni Invetiatori din tractulu protopresviteralu alu Temisiorü, cele ce premisci despre situatiunea Invetiatoriloru de la sate si a scóloru confesionale?

b) Cunoscú dumeloru ca inspectiunea scóloru si autoritatea superióra a Invetiatoriloru a fostu pana acum la concernintii domni protopopi?

c) Cunoscú dumeloru activitatea ce o au desvoltat'o unni domni protopopi in calitate de Inspectori ai scóloru fatia de essistintia a Invetiatoriloru, de lefele si emolumentele loru, precum si de prosperarea invetiamentulu?

d) Cunoscú domni Invetiatori din Temisiora §. 11. alu Art. XXXVIII din legea Instruictiunei poporale, si in conformitate cu acést'a fámósele Instruictiuni speciali ale Escelentieci sale Dñu ministru? in fine,

e) Cunoscú dumeloru pericolele la cari sunt espuse scólele negrigitu, neglese, si necorespondentórie fatia de conditiunile din susciut'a lege, — dreptu amerintiarea conservarii caracterulu loru confesionalu?

Déca li place a crede ca le cunoscú tóte acestea, se ni permíta ai intrebá si mai departe.

1) Ce i-au indemnatu a se dechiará in conferintia ténuta la 10 Septemvre a. c. in contr'a dispusetiuniloru senatulu scolariu consistorialu, — facute amesuratu statutulu org in caus'a arondarii Inspectoratelor cercuale din protopresviteratulu Temisiorü?

2. Cu ce dreptu protestésca o corporatiune invetiatorésca — intrunita conformu unni regulamentu pentru inaintarea invetiamentulu, ca consistoriulu in virtutea dreptulu si detorintieci de suprainspectiune se „nu faca legi pentru Invetiatori fora de ei?“

3. Cum póte face o astfelu de propunere dlu T. Lungu, — carele precum se scie participa la siediutiunile senatulu scolasticu comitatensu, ca membru si barbatu de incredere, facendu serviciu in trebile scóloru comunali?

4) Cum de domni Invetiatori din Temisior'a, suburbiéle Fabricu si Maiera nu fusera in stare. — nici cu ajutoriulu influentiatoriu alu Reverendissimulu Domnu protopopu, si cavaleru de ordinu, a-si aperá prin energia si atitudineci loru — conservarea scóloru cu caracteru confesionalu; ci lasara ca aceste in presintia loru se se dechiaré si strafórme in scoli simultane comunale? Séu dóra nu e asia dle Lungu?!

Premitindu acestea voui se me ocupu, ni tieclu despre incidentulu care mi se vede a-i fi condusu pre domni Invetiatori dñu Temisior'a la enunciarea „votulu de neincredere“ fatia cu respectivulu Inspectoru scolariu alesu prin senatulu scolasticu consistorialu.

In conclusulu onorabileci conferintie invetiatoreseci din Temisior'a se aduce de motivu: ca de Inspectoru scolariu prin senatulu consistorialu s'a donumitu unu individu, carele nici cea mai mica cunoscintia pedagogica nu posedu, — si ca Invetiatoriici ca membri distinsi ai némtulu romanescu se fie intrebati si ascultati in treb'a prosperarii invetiamentulu!

E bine, va se dica: senatulu scolariu dispusu despre inspectiunarea scóloru unilateralmintu, fara prealabil'a contielegere cu domni Invetiatori; a concredintu chiamarea de inspectoru unni individu neaptu; acést'a o pricepu.

Dar' nu potu fi de acordu cu protestulu sub alu caruia masca se ivesco opositiunea dloru Invetiatori din conferintia, contr'a dispusetiunei consistorialu, si respective cerereci curiósá: de a nu se impartí protopresviteratulu in dóue cercuri inspectorali si a nu se eschide Rev. domnu protopopu Dregheciu dela inspectiunarea scóloru usuata dupa calapodulu de pana acuma.

Neci nu potu fi contentu cu cutediatoria pretensiune: ca consistoriulu se nu faca regule, — séu legi, pentru Invetiatori, ci se-i lese a se svergólí dupa placu, a lucrá numai cátu si cum se póte!

Si déca respectivulu individu nu posedu calificatiunea receruta, — de ce tocmai Rev. domnu protopopu se remana si mai departe in continuarea inspectiunei scóloru si de ce nu altu careva individu provediutu totu cu asemenea calificatiuni si esperintie pe terenulu scolaricu; séu dóra nu se afla de accia in Temisiora si in comitatu?!

Alt'a este bub'a unde jace inspiratiunea,

pastratu cu dulce suvenire in totu timpulu instrainarii sale.

La Petersburgu copilulu candidu alu Besarabieci fú asediatu intr' unu institutu de educatiune privatu. Cu totulu strainu si instrainatu, elu acolo se resemná sórtei sale si inecá dorerile junoi sale inime in studie perseverante. Dupa ce capetá invetiaturele elementarie, fú a siediutu in scól'a de cadeci, care érá pepinier'a oficeriloru pentru armatele imperiale.

In acésta scóla se primia numai jun'a nobliétia a Rusieci, si admissiunea lui Donici fú prima concessiune ce guvernulu imperialu face'a nobliticci besarabiene. Dar' nici camardenia ce a gasitu in acestu mare institutu, nici spiritulu de corpu, nici glori'a militaria, nu potura entusiasmu pe tienerulu edolescintu. Carier'a care i se punea inainte, art'a la care se aplecá, art'a de a ucide ómeni, érá departe de a fi compatibile cu gusturile si visurile sale poetice.

Scól'a de cadeci, in organizatiunea sa de atuncea, nu avea diferintia de o casarma moderna. Studiele se margineau intr'o practica perpetua fara teoria. O scrisóre a lui Donici catra unu amicu alu seu din copilaria, reposatulu C. Negrutzi, descrie felulu studieloru din acea scóla si impresiunile sale.

„Silitu de diminétia pana in séra (scriá elu) a face marsiuri cu mai multe oca de feru pe urmari si a invetiá manevrarea pusceci in 13 timpuri, desperarea me cuprindia; si dieu, nu sciu daca arm'a pe care o purtamü tóta diua n'asiu fi intors'o ca se o slobodu in peptulu meu, daca aru fi fostu incarcatu. Viindu la casarma, me arucamü pe tristulu meu patu; camaradii mei rideau, cantau si se jucau, é' eu plangeamü, gandindu la tiér'a mea, tiér'a unde érá Fétu-frumosu si Hén'a Cosinzén'a.“

Indata ce fú in stare a intelege bine limb'a rusésca, junele cadetu gasi o sorginte de distractiune la suferintiele sale. Acést'a fú lectur'a. Érá tocmai epoc'a, candu in Russia incepuse o miscare literaria, ce predicá semne de viétia pentru natiunea slava.

Poeti remarcabili, cu Puschinu si Crilof si alti, dedeau semne de o renascere in stare de a rivalisá cu aceea a popóreloru culte din Occidinte. Donici, care avea o predilectiune pronunziata pentru cultur'a litereloru, ectea cu aviditate producerile poetiloru rusi, si prin acést'a incepú a-si coordiná ideile vagi si confuse ce germinasera in mintea sa. Elu in adeveru nu avea inca o cunoscintia esacta nici despre ginteá din care se tragea, nici despre istoria patrieci sale. Cu tóte acestea, sciundu ca

elu nu érá rusu si ca patri'a sa érá o tíera de curendu incorporata cu Russia, iubia si adorá natiunea obscura din care scia ca se trage, pe care o simtia in inima sa, fara a vedé, fara a o cunósce. De aceea, departe de a cugetá cu entusiasmu la cariera pentru care se vedea destinat de parinti sei si de impregiurarile timpulu, departe de a visá gloriá resbeloru séu a epoleteloru de maresialu, elu nutria dorintia si facea visuri pentru o alta cariera, pentru o alta gloria: a cea de a se face cetatiénu romanu, folositoriu unei cause si unei patrieci netericite si unei natiuni care presintia ca are nevoia de suflete generóse si de inime devotate pentru desvoltarea si propasirea sa.

Preocupatu de asemenea proiecte, pe cari nu cutedia a le descoperi de cátu inimeci sale, Donici, indata ce vediu pe umerii sei epoletele primulu rangu de oficeru, si-cerú concediu si sborá catra tiermurile iubiteci sale patrieci.

Tatalu seu murise, si de astadata scia ca nu va avé pe cine instrista daca va renegá protectiunea rusésca. Indata ce trecú Nistrulu elu sarutá cu entusiasmu tierin'a pe care vorsescuse atáto lacrimu cu 12 ani in urma. Dar' vai! cátu de amara dorere cuprinese sufletulu seu si astadata candu vediu ca pe langa pierderea iubiteloru sei parinti, avea si aceea de a

nu mai poté vorbi in limb'a parintésca! Petrecerea de 12 ani in Russia, in adeveru, lu facuse a uitá limb'a aceea armoniósá in care-lu leganasé maiósa sa, si in care ascultasé povestile lui Fétu-logofétu si ale Hlenei Consinzeneci!

Aice se terminá copilari'a si pubertatea lui Ales. Donici. Cu naratiunea acést'a, trasa din suvenireci convorbiriloru ce adese am avutu chiar cu elu, nu am avutu altu mobilu de cátu aceea de a face o fotografia a a sufletulu si inimeci sale. Sentiementulu patriotismulu, fiindu, dupa mine, celu mai innaltu si mai nobilu daru ce póte fi datu omului de Creatoriu, in adeveru se póte paré unu lucru fenomenalu si demnu de ori ce respectu ca unu individu crescutu in asemenea conditiuni, departe de patri'a sa, departe de ori ce comunicatiuni cu lumea romana, — se-si formedié inima si sufletulu, — pe candu in insasi patri'a nóstra, — in foculariulu chiar alu natiunalitati noi, s'au vediatu póte fórté pucine esemple.

(Va urmá.)

dar' damu cu scotela ca se va descoperi si aplicat mai apoi; si trebuie se ne cuprinda mira cum de dlu protopopu Dreghicui ca barbatu rutinatu a potutu lasa ca conferinta invetiatoresca sub conducerea sa se alunece la un pasu de afrotu in contra superioritatii scolastice; si cum de nu i pare binedniei sale ca si ie o sarcina de pe umeri, avendu destulu de a face cu alte treburi!

C. — u.

Temisió'ra, 3 Augustu.

Domnule Redactoru! Fiindu ca notariulu conferintei invetiatoresci din Temisió'ra cu voi'a a uitatu a suscepere in protocolulu incidentulu: ce i-au indemnatu pre domni invetiatori la partinirea faimosei propuneri a dlui invetiatoriu T. Lungu in privinta inspectatului din protopopiatulu dlui M. Dreghicui, cu tote ca spiritulu conferintioloru are alta devisa si nici decatu a infrunta dispozitiunile senatului scolariu — mi tieniu de detorintia a face cateva observari acestui actu curiosu in felulu seu.

Dlu protopopu M. Dreghicui audiendu, cumca domni invetiatori au otaritu in diu'a precedente a siedintiei, la carea santia sa nu avu paciinta a remane pana la fine: ca conferinta invetiatoriloru se se tiena in anulu viitoriu in comun'a Mosniti'a, grabl in diu'a urmatoria a li face cunoscutu, cumca protopopiatulu Temisió'rii este impartitu in doua inspectorate si cumca densulu nu mai este inspectoru scolariu ei alti doi domni; de-i invetiatorii coadunati nu mai potu dispune de locul conferintei dar totu de odata accentuandu meritele sale pe terenulu bisericescu si scolariu dede se prieapa ca densulu se desparte machnit de — acestu postu, si si primá parerea de rou, ca senatulu scolariu n'a luat in conidiorare activitatea sa desvoltata in privinta seololoru (?).

Dupa acestea dlu T. Lungu ca se mangia pre dlu prota [de o parte], era de alta parte ca se si facea merite nainte lui, se scola si trage la indoila cunoscintia pedagogica a inspectorelui din cerculu Ving'a, pretinziendu ca conferinta se oera de la senatulu scolariu, ca se nu mai facea legi pentru ei fora de ei, era de asta data se intarasca pre dlu prota de inspectoru scolariu

La acesta propunere invetiatorii vedendu pre dnulu prota de fatia, strangeau din umeri si neavendu curagiulu a desbata propunerea faimoasa, decisera prin tacere.

Nu ne miramu atat'ca ca domni invetiatori au facutu din capu, ei ne miramu de unu omu, carele deca nu-lu maresco nime, atunci se lauda singuru pe sine ca a edatu atare opuri. Fie convinsu dlu prota, ca senatulu scolariu, candu a demnitu inspectoriu pentru tractulu Temisió'rii a cugetatu ca-i face atare servitiu placutu, luandu-i o sarcina grea de pre spate, dar precum se vede, santia sa porta ceva la inima ce lu dóre!

Dlu invetiatoriu T. Lungu i recomandamu se fie in viitoriu mai precautu si modestu in propuneri si se nu uita, ca si aceia, cari n'au invetiatu preparandia potu folosi forte multu, mai vertosu intre pericolele de astadi, — causei nostre scolare P.

Langu Cigheriu, Sept.

Dle redactoru! Cu vina placere vi reportu despre actulu alegerii de notariu comunale ce s'a intemplantu in comun'a Moroda (Cottulu Arad) in 14 a lunei eurate, in cea mai buna ordine spre bucuria si mangaierea nostra. Dintre 3 candidati, toti romani (unulu retacitu) Nicolau Cab'a, bravulu nostru nationalistu intruni majoritatea absoluta de voturi, macar ca cu vr'o cateva dile ante de alegere, cercula faim'a respandita de judele cercualu, ca N. C. nefindu inea purificatu de dificultatile, ce i le atribuiam frati magiari cu ocaziunea alegerii de notariu in Opidulu Ch: Ineu in ier'n'a trecuta — nu potú fi candidatu; ast'a apoi fece impresiune mare in inim'a bietului poporu romanu caci fora nici o basa li se denega fraternisarea si conversarea cu unu individu, carele precum in zelulu seu nationalu, asia si in alte ocupatiuni folositoare binelui comunu, a doveditu energia; insa aderinta a judelei cercualu romasa fora nici unu efectu, caci Cab'a potú, si va potú in antea vericarui judetiu criminalu documenta ca acele asupriri contra lui, sunt numai nisco fanfara de a unoru reutaciosi

cari dorescu astrucarea spiritoloru ibitorie de patriotismu si de dreptate Laudi domnunui! Poporul romanu din acestu notariatu a sciutu a se folosi de dreptulu constitutionalu, a sciutu judeca cui-i compete marsiav'a bucatara de pane, castigata prin sudori crunte. Marius.

Nr. 897 cons.

Epit.

Emisulu consistorialu

In privinta contribuiiloru directe pentru infintiarea fondului diecesanu generale pe anulu 1871.

Catra toti protopresviterii districtuali!

In conformitate cu litemele pastorale de datulu 3 Septemvre a. c. Nr. pres 182 pentru medilocirea contribuiiloru de la credintiosii de marturisirea nostra spre scopulu infintiarii unui fondulu diecesanu generale, — consistoriulu nostru a dispusu ca se puna numai decatu la cale eiectarea repartitionei cu cate trei cruceri dupa totu sufletulu.

Spre scopulu acest'a din partea senatului epitropescu diecesanu s'an eiectatu sumele obveninde pe fiesce caro comuna bisericésca, precum areta alaturat'a repartitione sub / carrea se tramite Pr. Tale pe langa urmatori'a inviatiune:

Avendu Pr. Ta numai de catu a convocá comitetulu protopresviterale, voi presentá acesta repartitione acelasia ca se impartiasca fiesce carui'a comitetu parohiale sum'a repartita pentru respectiv'a comuna bisericésca. Comitetele parohiali sunt apoi de a se indrumá prin comitetulu protopresviteralu ca se proceda in privinta incassarii si administrarii baniloru prin antistia comunale amesuratu dispuseloru modalitati cuprinse in pastoralulu episcopescu si a nime la Capu I. punctu 1, 2, 3 si 4.

Pentru de a se potú realizá incasarea sumeloru necesarie pe anulu viitoriu 1871, Pr. Tale se pune in strius'a detorintia, a indrumá pre tote comitetele parohiali ca se midiloesca anca de timpuriu la respectiv'a antistia comunala luarea sumei obveninde in bugetulu speloloru comunali.

Despre cele dispuse si efectuite in meritulu acest'i otariri consistoriale, Pr. Ta la tiupulu seu na vei intrelasa a face reportu.

Datu din Siedinti'a consistoriale a senatului epitropescu. Aradu, in 4 Septembrie 1870.

259/pres.

Cerculariu.

Dupa cele dispuse prin consistoriulu g. or. oradanu sub 12 Augustu a. c. nr. 155/21 Pl. pentru alegerea deputatiloru la congresulu nationalu bisericescu, — domnulu Georgiu Borhia, care in cerculu electorale alu Beinsului intrunise majoritatea voturiloru a renonciatu delocu la alegere; era domnulu Parteni Cosm'a, care suc esivu urmá in maiortate si fu prevediutu cu credentionale din partea collegiului de scrutiniu, a refusatu mandatulu din caus'a voturiloru, ce le avea in minoritate.

In urmarea acest'ora findu vacantu cerculu electorale alu Beinsului — cu acest'a, amesuratu conclusulu consistorialu din 21 Septemvre a. c. Nr. 242/27 Pl. se eserie alegere noua de unu deputatu mirénu la congresulu nationalu bisericescu din partea aceluasi cercu electorale, si spre efectuarea aceleia se pune terminu preclusu, anume: pentru alegeri in s'nguraticele sínóde parohiali pe Duminoca in 3. Octovre vechiu, é' pentru scrutiniu pe diu'a urmatoria, adeca 5. octovre a. c. la 9 óre nafnte de médiadi.

Se intielege de sine: ca actulu alegerii de mai nainte nu are valóro, si sínódele parohiali sunt chiamate a face alegere noua, votisandu individualminte pentru unu deputatu mirénu.

Ce si pe calea acest'a cu tota grabirea se aduce la cunoscintia respectiveloru sínóde si altoru organo bisericesci, cu acea adaugere: ca loculu scrutiniului, comisariulu consistorialu si procedur'a alegerii remanu nestramutate, precum au fostu dispuse pentru alegerile din arma.

Orade, 22. Septemvre, 1870.

Mironu Romanulu, m. p.
Vicariu episcopescu.

Iustrulu barbaturu Victor Hugo, reamitulu prietu francesu, dupa ce s'a adressatu catra nemti printr'o epistola, se addressu mai de una di catra Francesi, precum urmédia:

Catra Francesi!

Amu insciintiatu frat'esce pre Nemti.

Nemtimea a continuatu mersulu seu spre Paris.

Este la portile lui.

Imperiulu a atacatu Germania, precum atacase Republic'a, d'odatá, ca trádatoriu; si astadi Germania, pentru rosboiulu pre care l'a portatu imperiulu, si resbuna pre Republic'a.

Fie. Istoria va judeca.

Ceea ce face acum Germania o privece pre densa; inse noi, Francia, avemu detorintie catra natuni si catra genulu omenescu Se nile implinim.

Cea d'antain detorintia este esemplalu.

Momentulu in care ne aflamu este óra a suprema pentru popóra.

Fie care se va aréta precum este

Francia are privegiulu acelu'a, pre care lu avu odinóra Rom'a, pre care lu avu odinóra Greci'a, ca pericululu seu se adna scaderea civilisatiunei.

Unde a lumea? Vom vedé.

Dé a se va intempra, ceea ce este imposibile, ca Francia se pérá, cantitatea de subvrsiune ce aru suferi, ca ar indi a scaderea nivelulu genulu omenescu.

Insa Francia nu va peri.

Si pentru cuventulu pré simplu, pe care lu vom spune. Pentru ca si va face datorintia; Francia e datoria tuturoru popóloru si tuturoru ómeniloru se scape Parisulu; nu pentru Paris, ci pentru lume.

Acesta detorintia Francia o va indeplini.

Redice-se tote comunile! ie focu tote satele! umplu-se tote padurile de voci timáorie! Clopotele! clopotele! ésa din fie-ce casa unu soldatu; devina suburba unu regimentu; facase orasiulu armata. Prusienii sunt optu sute de mii, voi sinteti patru-dieci milióne de ómeni. Redicati-ve si suflati asupra-le. Lille, Nantes, Tours, Bourges, Orleans, Colmar, Toulouse, Bayone, stringeve-ti rarunchii! Pe drumu! Lyon, ié ti puse'a; Bordeaux, ié ti carabin'a; Rouen, trage-ti spada! éra tu, Marsilia, canta-ti canteculu, si vina teribile! Cetati, cetati, cetati cetati, faceti din paduri sulitie, indesiti-ve baio netele, inhamati-ve tunurile! si tu satule, ié ti fare'a Nu este prafu de pusca, nu suntu munitioni, nu este artileria? Eróre! Avemu. Si alt-felu tieranii olvetiani n'aveau de catu securi, tieranii polonesi n'aveau de catu cosele, teranii bretoni n'aveau de catu toiege, si totulu peria din aintea lor! Ori-ce lucru este spre ajutoriu colui ce face bine. Suntemu la noi. Sesonulu va fi pentru noi. Rosboiulu seu rusine! Cine vepóte. O pusca prósta este escolenta candu inima o buna; unu vechiu crampetu de salia este invingibile candu braciul este voinicu. De tieranii din Spania s'a sfarimatu Napoleon. In data, in graba, fora perdere de óra, bogatu, saracu, meseriasu, burgesu, muncitoru, ie si fie-care de la densulu seu culéga de pre pamentu ori-ce sémene a arma seu a proiectila. Rostogoliti stance, puneti pétra preste pétra, prefaceti plugurile in topóre, schimbati brazdele in santiiri, combateti cu ori-ce vi va cade in mana, luati petrilo din pamentulu nostru sacru, si lepadati pre entropitori cu osemintelo mamoi nostre Francia! O, cetatieni! in bolovani de pe drumu, ce le veti arunca in facia, este patria.

Fie totu barbatulu unu Camile Desmou-lins, fie tota femei'a o Therogine, fie totu adolescentulu unu Bara! Faceti ca Bombonelu, venatorulu de pantere, care, cu cincii spre diece ómeni, a omorita doue dieci Prusieni si a ficutu trei dieci prisionieri. Stradele orasieloru inghita pre inamicu, deschida-se terestr'a furiosu, arunce-si locuinti'a mobilele, asverle si copersisiulu tigele, ateste-si batranele mume indignate perii loru cei albi. Strige mormintele, simta-se dupe totu zidulu poporulu si Dumne-dieu, ésa pretotindenia singura flacar'a din pamentu, ori ce tufariu fie unu rugu ardietoriu. Hartiuti aci, fulgerati colu, prindeti convoiurile, tuati funiele tunurilor, sfaremami podurile, rumpeti drumurile, sepati pamentulu, pentru ca Francia sub Prusia se devina abisu!

A! poporu! éta te strimtoratu de tote

partile. Desfasiura ti statur'a d'o data. Aréta lumci formidabilelo miraculu alu deceptarei tale. Radice-se, sburlesca-se loulu din 1792! si véda-se imensulu sboru n-gru alu vucturiloru cu doue capete luandu fug'a la scuturarea cómei sale (Va urmá.)

Varietati.

= Bugetulu ministrului ung. de justitia pe anulu 1871 e preliminaru cu 4,376000 fl. In sum'a acest'a sunt cuprinse si speselo pentru infintiandele judetie regesci de prim'a instantia precum si sumele prin cari se vor inbunetati lefele oficiatiloru conformu propunerii ce a fa-nt'o comissiunea mista ministeriala.

= Diet'a Ungariei e conchiamata de presiedintele ei P. Somssich pe 22 oct 1870.

= Congressulu catoliciloru, amesuratu scrisorii primatului din Ungaria de datulu 3 oct. e conchiamatu pe 26 oct in Buda Posta.

= Processulu esprincipelui din Serbia Karagogyevics s'a decisu ieri aici nainte fo rului de prima instantia. Sentintia e absolutó'a atatu pentru esprincipu catu si pentru cea lalti complici.

Concursu

Langa parochulu: Miazu Cöbrisin din Gy. Varsandu, cottulu Aradului, Protopresbit. Chisinenulu, se pottesco unu capelanu, cu salariu anualu: a 3-a parte din o sesiune de pamentu, biru, si stolele indatinato de la 150 de case.

Voitorii de a ocupa acesta Capelania, sunt avisati a substerné recursele loru, in struite in consulu statutulu organieu, pana in 15 octobro st. v. a. c. la subscriulu in Chitichazu (Kétégyháza).

Chitichazu, 18 sept. 1871.

Petru Chirilescu,
protopresbit. Chisinenulu.

(1-3)

Concursu

Se eserie pentru statiunea invetiatoresca Tisovita in regimétulu romano-banaticu, compania Orsiavei; — cu care postu e impreunatu unu salariu anualu de 60 fl. v. a. 4 fl. spese s-ripturale, 6 orgii de lemne, 8 meti de cucuruzu in bóbe si cuartiru naturalu.

Doritorii de a ocupa acestu postu vacantu, sunt avisati recursele sale pana la 30 Sept. vechiu a. c. inzestrate cu testatu de botezu, atostatu despre absolvarea sciintiloru preparandiale si despre portarea morala pan' acuma, — in originalu, — ale asterno comitetului subsemnatu.

Tisovita, in 6 Septemvre 1870

1-3 Comitétulu parochialu
In cont'ologere cu protopresviterulu districtualu

D. Jacobsescu, protopresviteru

Concursu

Dovenindu vacanta statiunea invetiatoresca din Moroda — protopres. Vilagosiulu — cottulu Aradului, cu acesta se eserie concursu pana in 24 octobro a. c. st. vechiu, pe langa unu salariu anualu de 100 fl. v. a. 8 cubule de bucate, 9 orgii de lemne, — Cvatiru liberu s' o gradina mare pentru legumi.

Doritorii de a ocupa acesta statiune au de a-si trimite recursele loru instruite in intiele sulu statutulu organieu — pana la terminulu prefiptu, — la oficiatulu protopresviteralu in Siria (Vilagosiu.) —

Moroda 22 septemvre 1870.

(1-3) Comitétulu parochialu.
Cu scirea mea: Nicolae Beldea m. p. ad ministr. protoprescu.

Concursu.

Prin stramutarea invetiatoriulu de pana acum'a in alta statiune, postulu invetiatorescu a scólei confesionalu din Ogradena vechia, in Regim. de margina Romano-banaticu Nr. 13, a remasu vacantu.

Cu acestu postu sunt impreunate:
léf'a anualu 60 fl. v. a.,
spese de scriu 3 fl. v. a.,
10 metiu cacuruzu,
6 stenj de lemne,
cuartiru naturalu si gradina de legumi

300^oP Doritorii de a ocupa acestu postu, au a substerné recursele sale cu documentele prescise si cu Testimoniu de qualificatiune comitetulu parochialu pana in 30. Octomvre a. c. st. nou.

Ogradena in 3 Octomvre 1870. nou.

1-3 Comitétulu parochialu.
cu contielegarea Dlu Protopresbiteru distr. alu Mehadieci.